

Kaupunginhallitus 12.05.2025 § 147

§ 147

Kaupunginhallituksen otto-oikeuden käyttäminen, kasvun ja oppimisen lautakunnan päätöksiin 26.3. 2025 § 47 Lukuvuoden 2025–2026 oppilaspaikoista päättäminen vuosiluokilla 7–9 ja 15.4.2025 § 63 Lukuvuoden 2025–2026 oppilaspaikoista päättäminen vuosiluokilla 1–6

Valmistelijat / lisätiedot:
Nurmi Juha
Loisa-Turunen Miia
etunimi.sukunimi@espoo.fi
Puhelinnumero 09 816 21

Päätösehdotus

Esittelijä
Kasvun ja oppimisen toimialajohtaja Narvo-Akkola Merja

Kaupunginhallitus

1
pysyttää kasvun ja oppimisen lautakunnan 26.3.2025 § 47 ja 15.4.2025 § 63 tekemät päätökset,

2
merkitsee tiedoksi selostusosan mukaisen selvityksen alueellisista erityisluokista ja toteaa asian loppuun käsitellyksi.

Käsittely

Kajava teki seuraavan lisäsehdotuksen:

Kaupunginhallitus edellyttää, että opetustoimi alkaa valmistella ohjeistusta, jonka mukaan oppilaille, joilla on ainoastaan oppimisvaikeuksia, on järjestettävä omat opetusryhmänsä, jotka ovat erilliset tunteiden ja käyttäytymisen sääntelyongelmaisten ryhmistä silloin, kun nämä opiskelevat yleisopetuksesta erillään ja jos em. oppilasryhmien yhdistäminen vaarantaa oppimisvaikeuksia omaavien hyvän ja rauhallisen oppimisympäristön.

Tiina Elo Partasen kannattamana teki seuraavan lisäsehdotuksen:

Kaupunginhallitus kehottaa ottamaan huomioon osavuosisikatsaus 1:sen valmistelussa vieraskielisten ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrän oletettua suuremman kasvun ja sen aiheuttamat koulukohtaiset kustannukset.

Partanen Kajavan kannattamana teki seuraavan lisäsehdotuksen:

Erityisopetuksen järjestämiseen liittyvän uudistuksen onnistumista seurataan ja kartoitetaan koulujen henkilöstön näkemyksiä kyselyllä. Seurannan ja kyselyn tulokset esitellään kasvun ja oppimisen lautakunnalle keväällä 2026 ennen lukuvuoden 2026-2027 oppilaspaikoista päättämistä.

Kauma Kajavan kannattamana teki seuraavan lisäysehdotuksen:

Kaupunginhallitus kehottaa tuomaan keväällä 2026 ennen oppilaspaikoista päättämistä kasvun ja oppimisen lautakunnalle ja kaupunginhallitukseen selvityksen siitä, mitä vaikutuksia alueellisten erityisluokkien muuttamisella entistä enemmän lähikoulujen erityisluokiksi on ollut, miten resurssit ovat riittäneet erityisen tuen järjestämiseen lähikouluilla sekä, mikäli tulokset eivät ole kaikilta osin olleet toivotunlaisia, miten tilanne voitaisiin korjata sellaisten oppilaiden osalta, joille lähikoulun tarjoama erityisopetus on koettu riittämättömäksi. Vaikutuksia kehoitetaan arvioimaan oppilaiden, heidän huoltajiensa sekä opettajien, rehtorien ja muiden koululla toimivien ammattilaisten näkökulmasta.

Keskustelun päätyttyä puheenjohtaja totesi Kajavan lisäysehdotuksen raukeavan kannattamattomana.

Puheenjohtaja tiedusteli, voidaanko Tiina Elon, Partasen ja Kauman lisäysehdotukset yksimielisesti hyväksyä. Koska ehdotuksia ei vastustettu, puheenjohtaja totesi kaupunginhallituksen hyväksyneen ne.

Päätös

Kaupunginhallitus:
Kaupunginhallitus

1

pysyttää kasvun ja oppimisen lautakunnan 26.3.2025 § 47 ja 15.4.2025 § 63 tekemät päätökset,

2

merkitsee tiedoksi selostusosan mukaisen selvityksen alueellisista erityisluokista ja toteaa asian loppuun käsitellyksi,

3

kehottaa ottamaan huomioon osavuosisikatsaus 1:sen valmistelussa vieraskielisten ja erityistä tukea tarvitsevien oppilaiden määrän oletettua suuremman kasvun ja sen aiheuttamat koulukohtaiset kustannukset,

4

päättää, että erityisopetuksen järjestämiseen liittyvän uudistuksen onnistumista seurataan ja kartoitetaan koulujen henkilöstön näkemyksiä kyselyllä. Seurannan ja kyselyn tulokset esitellään kasvun ja oppimisen lautakunnalle keväällä 2026 ennen lukuvuoden 2026-2027 oppilaspaikoista päättämistä,

5

kehottaa tuomaan keväällä 2026 ennen oppilaspaikoista päättämistä kasvun ja oppimisen lautakunnalle ja kaupunginhallitukseen selvityksen siitä, mitä vaikutuksia alueellisten erityisluokkien muuttamisella entistä enemmän lähikoulujen erityisluokiksi on ollut, miten resurssit ovat riittäneet erityisen tuen järjestämiseen lähikouluilla sekä, mikäli tulokset eivät ole kaikilta osin olleet toivotunlaisia, miten tilanne voitaisiin korjata sellaisten oppilaiden osalta, joille lähikoulun tarjoama erityisopetus on koettu riittämättömäksi. Vaikutuksia kehoitetaan arvioimaan oppilaiden, heidän huoltajiensa sekä opettajien, rehtorien ja muiden koululla toimivien ammattilaisten näkökulmasta.

Selostus

Johdanto

Kaupunginhallitus päätti 15.4.2025 käyttää kuntalain 92 §:n mukaista otto-oikeuttaan kasvun ja oppimisen lautakunnan päätökseen 26.3.2025 § 47 siltä osin, kuin se koskee alueellisten erityisluokkien perustamista. Samoin kaupunginhallitus päätti 5.5.2025 käyttää kuntalain 92 §:n mukaista otto-oikeuttaan kasvun ja oppimisen lautakunnan päätökseen 15.4.2025 § 63 siltä osin, kuin se koskee alueellisten erityisluokkien perustamista.

Oppimisen tuen lainsäädäntömuutos ja sitä tarkentavat valtakunnalliset opetussuunnitelmien perusteet aiheuttavat muutoksia perusopetuksen järjestämiseen. Espoossa alueellisia erityisluokkia ei olla lakkauttamassa, mutta osa niistä muuttuu lähikoulun erityisluokiksi ja erityisluokkien määrän ennakoidaan jonkin verran kasvavan. Kouluilla on valtuuston myöntämien lisäresurssien turvin Espoossa riittävät resurssit tuen järjestämiseen omassa lähikoulussa muille kuin vaativan tuen oppilaille. Kouluja tuetaan muutoksessa. Muutoksen myötä oppimisen tuki järjestetään samaan tapaan kaikissa pääkaupunkiseudun suurissa kaupungeissa.

Nykytila

Lukuvuonna 2024–2025 espoolaisilla suomenkielisillä kouluilla on kaupunkitasoisia, alueellisia sekä koulukohtaisia erityisluokkia.

Sairaalaopetuksessa on 11 luokkaa ja siihen liittyvissä kuntouttavissa pienluokissa 6 kaupunkitasoista erityisluokkaa.

Kehitysvammaisten ja autististen lasten erityisluokkamuotoinen opetus järjestetään tällä hetkellä osin kaupunkitasoisissa ja osin alueellisissa erityisluokissa, ja tavoitteena on näissä opetusmuodoissa siirtyä vähitellen alueelliseen järjestämistapaan, jolloin oppilaiden koulumatkat lyhenevät ja kuljetuskustannukset pienenevät. Näitä luokkia on tällä hetkellä Espoonlahden alueella 9 luokkaa, Keski- ja Pohjois-Espoon alueella 30 luokkaa, Leppävaaran alueella 23 luokkaa ja Matinkylä-Olari-Tapiolan alueella 20 luokkaa. Alueellinen järjestämistapa ei vielä ole kokonaan mahdollinen, koska joiltakin alueilta puuttuvat vammaisopetukseen soveltuvat tilat, mutta siirtymävaihe on parhaillaan menossa ja kokonaan alueelliseen järjestämistapaan päästään, kun tulevien kouluinvestointien myötä kaikille alueille saadaan soveltuvat tilat.

Muiden erityisluokkaa tarvitsevien oppilaiden osalta opetus järjestetään koulukohtaisissa ja alueellisissa erityisluokissa. Näissä luokissa opiskelevilla oppilailla on erilaisia tuen tarpeita liittyen oppimiseen, kielellisiin taitoihin, itsesääteilyyn, vuorovaikutukseen ja sosiaalisiin taitoihin. On huomattava, että osalla oppilaista tuen tarpeet voivat olla moninaiset ja ne usein myös muuttuvat koulupolun edetessä. Muita kuin kehitysvammaisten ja autististen lasten alueellisia erityisluokkia on Espoonlahden alueella 24 luokkaa, Keski- ja Pohjois-Espoon alueella 27 luokkaa, Leppävaaran alueella 33 luokkaa ja Matinkylä-Olari-Tapiolan alueella 14 luokkaa. Espoon suomenkielisen perusopetuksessa rehtoreilla on mahdollisuus perustaa kouluunsa erityisluokka ko. koulua käyvistä oppilaista. Tällaisia koulukohtaisia erityisluokkia on Espoonlahden alueella 9 luokkaa, Keski- ja Pohjois-Espoon alueella 11 luokkaa, Leppävaaran alueella 8 luokkaa ja Matinkylä-Olari-Tapiolan alueella 12 luokkaa. Lisäksi koulut ovat kehittäneet erilaisia tuen joustavan järjestämisen malleja esimerkiksi joustavien pienryhmien ja luokkiin jalkautuvan tuen muodossa. Jokainen koulu saa halutessaan järjestää opetuksen oman koulualueensa oppilaille itse, mutta oppilaalle on voinut hakea paikkaa alueelliselta

erityisluokalta, joka on useimmiten jossain muualla kuin oppilaan omassa lähikoulussa. Tällöin lähikoululta on siirtynyt "reppuraha" alueellisen erityisluokan opetuksen järjestävälle koululle. Jos koulu järjestää opetuksen itse, reppuraha jää omalle koululle.

Keskusteluissa espoolaisten rehtoreiden kanssa olemme saaneet palautetta siitä, että koulut haluaisivat hoitaa oman oppilasalueensa muiden kuin vammaisopetuksen oppilaiden opetuksen, ja perustaa tarkoitusta varten tarvittaessa koulukohtaisia erityisluokkia. Koulukohtaiset erityisluokat ovat koulun koosta riippuen yhdysluokkia tai vuosiluokkakohtaisesti perustettuja erityisluokkia. Alueellisten erityisluokkien määrä on jo nyt vähentynyt samaan aikaan kun koulukohtaisten erityisluokkien määrä on lisääntynyt. Tällä hetkellä muita kuin kehitysvammaisten ja autististen lasten alueellisia erityisluokkia on yhteensä 98 luokkaa ja koulukohtaisia erityisluokkia yhteensä 40 luokkaa. Yhteenvedo erityisluokista eri oppilasalueilla lukuvuosina 2022-25 on oheismateriaalina.

Vuonna 2014 voimaan tulleet ja vielä tämän kevään voimassa olleet opetussuunnitelman perusteet edellyttävät, että erityistä tukea tarvitsevan oppilaan opetus järjestetään oppilaan omassa opetusryhmässä tai luokassa, ellei siirtäminen toiseen kouluun ole välttämätöntä. Tämä on pääasiallisen syy siihen, miksi viimeisen kymmenen vuoden aikana yleisopetukseen integroitujen erityisoppilaiden osuus on kasvanut sekä Espoossa että muissa kaupungeissa. Muussa kuin kehitysvammaisten ja autististen lasten opetuksessa Vantaa siirtyi uuden opetussuunnitelman jälkeen nopeasti erityisopetuksen koulukohtaiseen järjestämistapaan, Helsinki vähitellen, ja Espoossa vasta viime vuosina.

Lakimuutos ja uudet perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteet

Perusopetuslain ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutokset perustuvat Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan. Tasavallan presidentti Alexander Stubb on allekirjoituksellaan vahvistanut perusopetuslain muutokset 30.12.2024. Opetushallitus on antanut perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 14.2.2025. Lainsäädäntö ja perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet astuvat voimaan 1.8.2025 ja näitä tulee kaikkien opetuksen järjestäjien noudattaa.

Tuen uudistuksen tavoitteena on yhtenäistää oppimisen tuen järjestämistä valtakunnallisesti ja selkeyttää oppimisen tuen lainsäädäntöä. Lakiuudistuksen tavoitteena on myös varmistaa riittävät resurssit kiinnittämällä rahoitusperusteet vahvemmin pedagogisiin opetusjärjestelyihin ja vähentää opettajien hallinnollista työtä, oppilaiden oikeusturvaa heikentämättä.

Oppilaiden tarvitsema tuki järjestetään matalalla kynnyksellä, mahdollisimman varhaisessa vaiheessa siten, että oppilailla on yhdenvertaiset mahdollisuudet saada tarpeitaan vastaava tuki oppimiseensa ja opetukseen osallistumiseensa sekä ryhmän jäsenenä että yksilönä toimimiseen. Tuki perusopetuksen oppimäärän suorittamiseen ja esiopetukseen osallistumiseen annetaan ryhmäkohtaisina tukimuotoina ja oppilaskohtaisina tukitoimina. Oppilaalla on oikeus saada ryhmäkohtaisia tukimuotoja joustavasti osana koulun ja esiopetuksen perustoimintaa. Opetuksen järjestäjälle asetetaan velvoitteita huolehtia siitä, että ryhmäkohtaisiin tukimuotoihin varataan vähintään 0,122 opetustuntia viikossa koulun oppilasta kohden, jotta ryhmäkohtaisia tukimuotoja on tarjolla riittävästi.

Ryhmäkohtaisia tukimuotoja ovat yleinen tukiopetus, opetuskielen tukiopetus ja lyhytaikainen erityisopettajan antama opetus muun opetuksen yhteydessä. Edellisten lisäksi oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt koskevat kaikkea perusopetuksen toimintaa ja ovat keskeinen osa koulun toimintakulttuuria antaen edellytykset kaikkien oppilaiden osallisuuteen, oppimiseen ja koulunkäynnin tukeen. Oppimisen edellytyksiä tukevat opetusjärjestelyt luovat pohjan laadukkaalle perusopetukselle, ryhmäkohtaisille tukimuodoille ja oppilaskohtaisille tukitoimille.

Ryhmäkohtaisissa tukimuodoissa erotetaan yleinen, kaikkiin oppiaineisiin tai oppimisen vaikeuksiin kohdentuva tukiopetus sekä opetuskielen tukiopetus selkeämmin toisistaan erillisiksi tukimuodoiksi. Näin pyritään varmistamaan, että opetuskielen puutteista johtuvaan opinnoissa jälkeen jäämiseen on riittävästi resurssia puuttua. Lisäksi pyritään varmistamaan, että esimerkiksi matemaattisista tai lukivaikeuksista johtuvat oppimisen ongelmat voidaan tunnistaa ja kohdentaa tukiopetusta tai erityisopettajan antamaa opetusta tarkoituksenmukaisesti. Ryhmäkohtaisista tukimuodoista ei tehdä hallintopäätöstä.

Uudistuksessa ei ole kyse kolmiportaisen tuen mallin keventämisestä vaan kokonaan uudesta ajattelutavasta, joka ei perustu tuen tasoihin vaan oppilaiden tosiasialliselle tarpeelle tukitoimiin, jotka kulloinkin edistävät oppilaan oppimista. Ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat kaikkien lasten ja oppilaiden oikeus, joita annetaan muun opetuksen yhteydessä tai joustavasti muodostetuille pienemmille ryhmille oppilaiden tarpeiden ja tilanteiden mukaan. Mikäli ryhmäkohtaiset tukimuodot ovat riittämättömiä yksittäiselle lapselle, hänellä on aina oikeus saada yksilöllisiä, oppilaskohtaisia tukitoimia.

Oppilaalla on oikeus saada oppilaskohtaisia tukitoimia viipymättä, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät riitä tukemaan hänen oppimistaan tai koulunkäyntiään ja hän tarvitsee säännöllisiä tukitoimia pitkäkestoisesti. Oppilaskohtaisia tukitoimia ovat erityisopettajan opetus osittain pienryhmässä ja muun opetuksen yhteydessä, erityisopettajan tai erityisluokanopettajan opetus pienryhmässä, erityisluokanopettajan opetus erityisluokassa ja perusopetuslain 31 §:n 1 momentin nojalla oppilaalle annettavat oppilaskohtaiset tulkitsemis- ja avustajapalvelut sekä apuvälineet. Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä voidaan samanaikaisesti tukea sekä ryhmäkohtaisilla tukimuodoilla että oppilaskohtaisilla tukitoimilla.

Oppilaskohtaisen tuen tarpeen arvioinnissa tulee selvittää ja kuvata oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin tuen tarve, opintojen etenemisen tilanne, käytössä olleet ryhmäkohtaiset tukimuodot sekä ne tukitoimet, jotka parhaiten tukevat oppilaan edun mukaisesti hänen oppimistaan. Opetuskielen oppimisen varhainen vaihe, poissaolot, motivaation puute tai puutteellinen opiskeluteknikka eivät voi lähtökohtaisesti olla peruste oppilaskohtaiselle tuen tarpeelle. Myös käyttäytymisellä reagoivien oppilaiden tukemiseksi käytetään ensisijaisesti ryhmäkohtaisia tukimuotoja. Oppilasta voidaan tukea myös oppilaskohtaisilla tukitoimilla, jos se on oppilaan edun mukaista.

Erityisluokanopettajan opettaman erityisluokan kokoon ei uudistuksessa tule muutoksia, mutta perusopetuksen opetusryhmät muodostetaan siten, että yhden opettajan opettamassa perusopetuksen ryhmässä on enintään viisi oppilasta, jotka saavat oppilaskohtaisena tukitoimena erityisopettajan

tai erityisluokanopettajan opetusta pienryhmässä tai erityisluokassa. Viiden oppilaan enimmäismäärä voidaan ylittää tilapäisesti. Tilapäisellä ylittämällä tarkoitetaan tilanteita, jolloin kouluun siirtyy oppilas toisesta koulusta tai toisen opetuksen järjestäjän koulusta kesken lukukauden, eikä opetusryhmiä ole tarkoituksenmukaista muodostaa uudelleen lukukauden aikana. Tällöin yhden opetusryhmän osalta viiden oppilaan enimmäismäärä voi ylittyä enintään sen lukukauden ajan, jona oppilas on siirtynyt kouluun.

Lähikouluperiaate ja inklusio

Vaikka opetuksen järjestämisen ja tuen toteutuspaikka ovat olleet inklusiota koskevissa keskusteluissa usein keskeisessä roolissa, ei inklusio tarkoita ainoastaan opetuksen järjestämispaikkaan liittyviä ratkaisuja. Se sisältää yleistavoitteen kaikille avoimesta lähipalvelusta tai lähikoulusta ja on oppimisen ja osallistumisen esteiden ehkäisyä, vähentämistä ja poistamista, lähtökohtanaan kaikkiin oppilaisiin kohdistuva opetus. Suomi on valtiona sitoutunut moniin kansainvälisiin kasvatusta ja koulutusta koskeviin sopimuksiin ja suosituksiin, joiden päämääränä on inklusiivisuuden periaatteiden ja inklusiivisen pedagogiikan edistäminen.

Jo voimassa olevaa perusopetuslakia koskevan hallituksen esityksen (HE 109/2009 vp) ja siinä esitettyjen lakimuutosten tarkoituksena oli vahvistaa lähikouluperiaatteen toteutumista siten, että oppilaan tarvitsema tuki järjestettäisiin lähtökohtaisesti sellaisessa koulussa tai muussa opetuspaikassa, joka oppilaalle osoitettaisiin myös ilman tuen tarvetta. Tällä pyrittiin vahvistamaan kaikkien oppilaiden yhdenvertaisuutta ja lisäämään kaikkien oppilaiden osallisuutta omassa yhteisössään sekä toteutuessaan vahvistamaan myös inklusiivista koulutusjärjestelmää.

1.8.2025 voimaan tulevan perusopetuslakia koskevan hallituksen esityksen (114/2024) mukaan inklusiivinen ja osallistava koulutusjärjestelmä merkitsee kaikkien oppilaiden oikeutta kasvatukseen ja opetukseen kouluissa niissä yhteisöissä, joissa he elävät, sekä oikeutta saada tarvitsemansa tukitoimet lähikouluperiaatteen mukaisesti (OKM, 2022).

Oppimisen tuen muutokseen valmistautuminen Espoossa

Oppimisen tuen muutokseen on valmistauduttu Espoossa kesästä 2024, jolloin lainsäädännön muutokset tulivat lausunnoille. Espoon kaupunki antoi lausuntonsa perusopetuslain muutoksesta yhteistyössä Helsingin ja Vantaan kanssa. Tuen uudistuksen valmistautumisessa on muutenkin tehty tiivistä yhteistyötä pääkaupunkiseudun kanssa. Yhdessä on sovittu mm. käsitteistä **vaativan tuen erityisluokka ja lähikoulun erityisluokka**. Vaativan erityisen tuen piirissä ovat lievästi kehitysvammaiset, vaikeasti kehitysvammaiset ja autismikirjon erityisluokkaa tarvitsevat oppilaat sekä sairaalaopetuksen ja kuntouttavien pienluokkien oppilaat. Lähikoulun erityisluokilla opiskelevat muut erityisluokkaa tarvitsevat oppilaat kuin edellä mainitut. Opetuksen järjestämistavat tulevat olemaan kaikissa pääkaupunkiseudun suurissa kaupungeissa hyvin samankaltaiset uudistuksen toteututtua, mikä helpottaa myös muuttavien perheiden tilannetta.

Muutoksen laajuudesta ja merkityksellisyydestä johtuen muutosta johtaa suomenkielisen perusopetuksen johtoryhmä, ja jokaisella palvelualuepäälliköllä on vastuullaan 1–2 alatyöryhmää, joissa on myös rehtoriedustus. Tärkeimmät uudistuksen toimeenpanoa koskevat päätökset, siltä osin, kun niitä ei ole tehty valtakunnallisesti, tehdään

perusopetuksen johtoryhmässä. Ennen päätöksentekoa niistä on myös keskusteltu rehtoreiden kanssa aluekokouksissa tai muissa rehtoreiden yhteistapaamisissa.

Lukuvuoden aikana perusopetuksen aluepäälliköt ovat käyneet läpi oppimisen tuen lainsäädännön muutoksista seuraavaa toimintakulttuurin muutosta aluekokouksissaan yhdessä rehtoreiden kanssa.

Suomenkielisessä perusopetuksessa rehtoreiden kanssa käytiin keskustelu siitä, onko uuden lainsäädännön voimassa ollessa edelleen mielekästä järjestää erityisluokkaa tarvitsevien oppilaiden opetus muiden kuin vaativan tuen erityisluokkaa tarvitsevien oppilaiden osalta alueellisissa ryhmissä, jos koulut saavat lisärahoitusta lähikoulun erityisluokkien perustamiseen. Jo tällä hetkellä useat koulut järjestävät tuen oman koulun alueen oppilaille itse, ja tuen uudistukseen suunnatut lisäresurssit kasvattavat tätä mahdollisuutta entisestään.

Valtio on suunnannut oppimisen tuen uudistukseen lisärahoituksen, joka on valtakunnallisesti vuonna 2025 noin 43 miljoonaa euroa ja vuodesta 2026 alkaen noin 97 miljoonaa euroa vuodessa. Vuoden 2025 talousarviota suunniteltaessa arvioitiin, että Espoon osuus vuodelle 2025 olisi noin 2,64 milj. euroa, josta suomenkielisen perusopetuksen osuus olisi 2,4 milj. euroa ja ruotsinkielisen perusopetuksen 0,24 milj. euroa. Nämä summat hyväksyttiin oppimisen tuen lisärahoitukseksi perusopetusta järjestäville tulosyksiköille valtuuston päättäessä vuoden 2025 talousarviosta.

Valtuuston hyväksymä lisärahoitus jaettiin suomenkielisessä perusopetuksessa kouluille valtuuston päätöksen jälkeen niin, että, vähintään 2-sarjaisille alakouluille myönnettiin 24 vuosiviikkotuntia, pienemmille alakouluille 12 vuosiviikkotuntia ja yläkouluille 20 vuosiviikkotuntia. Yhtenäiset peruskoulut saavat sekä ala- että yläkoulun resurssin. Lisäresurssi mahdollistaa tarvittaessa koulukohtaisen erityisluokan perustamisen tuleville 1. ja 7. luokille lähes kaikissa kouluissa.

Suomenkielisen perusopetuksen johtoryhmässä on linjattu, että muiden kuin vaativan tuen erityisluokkaa tarvitsevien oppilaiden tuki järjestetään lukuvuoden 2025–2026 alusta 1. ja 7. luokilla oppilaan omassa lähikoulussa. Muiden luokka-asteiden alueelliset erityisluokat jatkavat lukuvuonna 2025–2026 nykyiseen tapaan. Lisäksi johtoryhmä on linjannut, että samaa periaatetta noudatetaan myös nykyisten 1.-5.vuosiluokan alueellisten erityisluokkien oppilaiden kohdalla siirtymäajan jälkeen. Linjaukset tehtiin seuraavin perustein:

- Jo edellinen, vuoden 2014 opetussuunnitelmauudistus linjasi, että oppilaan tuki on järjestettävä lähikouluperiaatteen mukaisesti, ellei oppilaan etu välttämättä muuta vaadi. Vuoden 2025 oppimisen tuen uudistus vahvistaa lähikouluperiaatetta entisestään, kuten lainsäädännön perusteluissa edellä on todettu.
- Useat koulut olivat jo tähänkin asti järjestäneet tuen muille kuin vaativan tuen oppilaille omassa lähikoulussa menestyksellisesti.
- Oppimisen tuen uudistukseen varatut lisäresurssit mahdollistavat tuen järjestämisen omassa lähikoulussa. Kouluilla on mahdollisuus ja resurssit perustaa omia koulukohtaisia erityisluokkia.
- Tuen järjestäminen omassa lähikoulussa mahdollistaa oppilaan jatkamisen omassa sosiaalisessa ympäristössään.

- Tuki oppilaalle tulee järjestää viipymättä tuen tarpeen ilmentyessä. Mikäli oppilas tarvitsee erityisluokkaa, rehtori voi tehdä nopeasti oppilaalle päätöksen oppilaskohtaisen tuen järjestämisestä koulukohtaisessa erityisluokassa oppilaan tuntemusta hyödyntäen. Alueellisiin erityisluokkiin päätös tehdään opetusvirastossa ja prosessi on huomattavasti pidempi eikä päätöksentekijä tunne oppilasta.
- Kun erityisluokassa annettu tuki tehoaa ja oppilas voi asteittain siirtyä yleisopetukseen, tämä onnistuu joustavasti omassa lähikoulussa, kun oppilas on saanut tuen lähikoulun erityisluokassa. Alueellisesta erityisluokasta palaavalla oppilaalla on usein edessään koulun vaihto hänen palatessaan yleisopetukseen omaan lähikouluun.
- Alueellinen erityisluokka ei tuota oppilaalle lisäarvoa, koska sama erityisluokan tuki voidaan järjestää lähikoulun erityisluokalla omassa sosiaalisessa ympäristössä ja oppilaan asuinpaikan lähellä.
- Uuden lainsäädännön ja opetussuunnitelmien perusteiden mukaan oppilaalle on ensin annettava ryhmäkohtaista tukea, ellei tuen tarve ole ilmeinen niin kuin vaativan tuen oppilailla. Vasta, jos ryhmäkohtaiset tukimuodot eivät toimi, voidaan oppilaalle tehdä oppilaskohtaisen tuen päätös, ja oppilaskohtaisen tuen vahvin tukimuoto on erityisluokka. Käytännössä siis muiden kuin vammaisopetuksen oppilaiden on aloitettava omassa lähikoulussa. Jos sitten tuki tämän jälkeen järjestettäisiin alueellisessa erityisluokassa, se merkitsisi useimmissa tapauksissa oppilaalle koulun vaihtoa, vaikka sama tuki voidaan järjestää lähikoulun erityisluokalla.

Espoossa inklusio ja lähikouluperiaate ymmärretään niin, että oppilaan tuki järjestetään omassa lähikoulussa aina kun mahdollista. Muutos ei tarkoita sitä, että kaikki oppilaat opiskelevat yleisopetuksen ryhmässä, vaan koulu, joka tuntee oppilaat, päättää, miten tuki on tarkoituksenmukaisinta järjestää uusissa opetussuunnitelman perusteissa mainituin ryhmäkohtaisin tukimuodoin ja oppilaskohtaisin tukitoimin. Oppilas voi tarpeen mukaan opiskella joustavasti pienryhmässä tai kokonaan koulukohtaisella erityisluokalla. Tavoitteena on, että tuen antamisen myötä tuen tarve vähitellen pienenee ja lopulta mahdollisimman moni oppilas pystyy toimimaan yleisopetuksen ryhmässä, ja saa näin hyvät valmiudet toisen asteen opintoihin, joissa pienryhmäopetusta on tarjolla vain vaativan tuen oppilaille.

Rehtoreiden kanssa käytyjen keskustelujen perusteella arvioidaan, että muutoksen myötä erityisluokkien määrä tulee jonkin verran kasvamaan, eli lähikoulun erityisluokkia tullaan perustamaan enemmän kuin alueellisia erityisluokkia vähenee. Painopiste siirtyy alueellisista erityisluokista kohti koulukohtaisia erityisluokkia, jolloin oppilaiden koulumatkat lyhenevät ja heillä on yhdenvertainen mahdollisuus osallisuuteen omassa yhteisössään. Vaativa tuki, joka käsittää vammaisopetuksen, autismiopetuksen ja sairaalaopetuksen, jatkaa omissa tarkoitusta varten valikoiduissa kouluissaan, jolloin esimerkiksi osaaminen ja ko. opetusmuotojen erityiset tilavaatimukset ja koulutilojen esteettömyys on mahdollista huomioida paremmin. Alakoulun kuntouttavien pienluokkien tarve on kasvamassa, ja suunnitelmissa on perustaa näitä luokkia Aarnivalkean koulun lisäksi myös toiseen kouluun jollekin muulle kuin Tapiolan alueelle.

Muutoksen tuki

Kouluja tuetaan monin tavoin muutoksen toteuttamisessa. Koulut jakavat keskenään hyviä käytäntöjä opetuksen järjestämisessä. Parhaillaan koulut tekevät koulukohtaista opetussuunnitelmatyötä, joka tutustuttaa koulujen henkilöstön uudistuksen periaatteisiin ja joissa henkilöstö yhdessä miettii

opetuksen järjestämistä uuden lainsäädännön mukaisesti. Haastavissa tilanteissa käytettävissä on sairaalaopetuksen konsultaatiomahdollisuus sekä alueellisten erityisopettajien verkosto. Haastavasti käyttäytyvien oppilaiden kohtaamiseen järjestetään mm. Mapa-koulutuksia. Mapa® on lyhenne sanoista Management of Actual or Potential Aggression, Haasteellisen käytöksen ennaltaehkäisy ja hallinta. Mapa® koulutuksissa perehdytään menetelmiin, joissa kohdataan kriisissä oleva, haasteellisesti käyttäytyvä asiakas, empaattisesti ja kunnioittavasti. Rehtoreiden johtamista tuetaan erillisellä muutosohjelmalla.

Päätöshistoria

Liitteet

Oheismateriaali

- Yhteenveto erityisluokista eri oppilasalueilla lukuvuosina 2022-25

Tiedoksi